

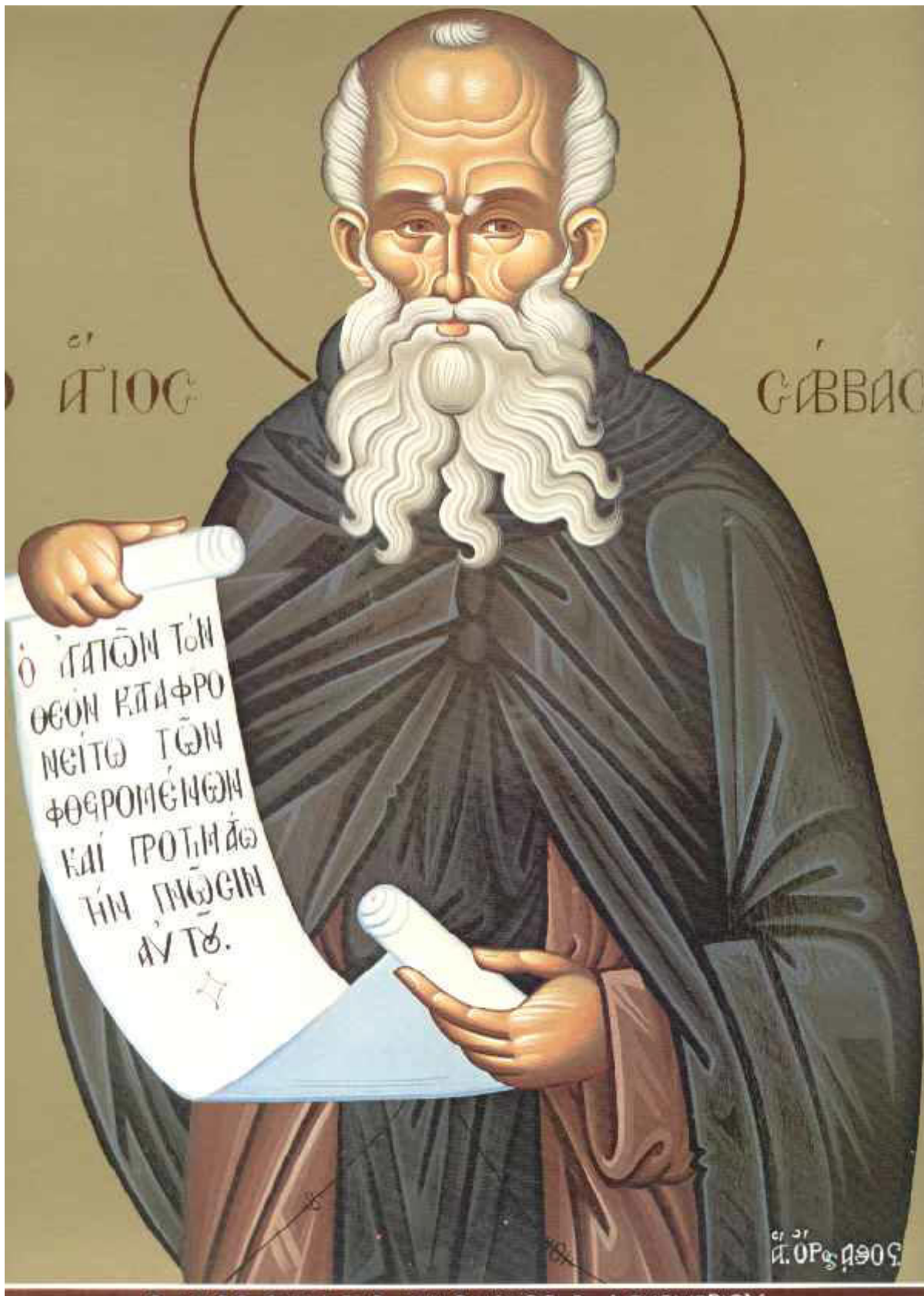
Έλεγχος λογισμών και φυλακή αισθήσεων (Μνήμη Αγίου Σάββα του Ηγιασμένου)

/ [Πεμπτουσία](#)

Σήμερα πανηγυρίζει ένας εκ των γιγάντων της μοναστικής μας πολιτείας, ο Μέγας Σάββας, πού εδώ στο Άγιο Όρος δεν είναι και τόσο πολύ γνωστός. Αυτός ο μεγάλος φωστήρας, είναι για μάς η μεγαλύτερη παρηγοριά. Στο πρόσωπό του ευρίσκαμε τους κεντρικότερους παράγοντες της μοναχικής μας ιδιότητας. Μερικούς από αυτούς θα αναφέρωμε.

Εξεκίνησε μικρό παιδί αγαπήσας εξ ολοκλήρου τον Θεό. Εφήρμοσε το προφητικό, «Μακάριος ος αίρει ζυγόν εκ νεότητος αυτού». Οι γονείς του παρ όλο πού ήταν ευκατάστατοι, δεν τον εμπόδισαν να ακολουθήση τον μοναχισμό. Ήλθε στα μέρη της ανατολής ως μοναχός. Εκράτησε την παιδαγωγία της νεαρής δοκιμαστικής ζωής άριστα, έως ότου κατέληξε στην Παλαιστίνη και προσελήφθη στην Λαύρα του Αγίου Ευθυμίου και υπό την πρόνοια των μεγάλων Πατέρων πού ήκμαζαν τότε στην ανατολή, ανεδείχθη όχι μόνο τέλειος μοναχός, αλλά και ένας μεγάλος αναμορφωτής του μοναχισμού.

Μέχρι των ημερών του, το οργανωμένο σύστημα του μοναχισμού ήταν άγνωστο στην Παλαιστίνη. Ήτο γνωστό στα μέρη της Αιγύπτου, στους Ταβεννησιώτας, όπως ελέγοντο οι μοναχοί του Αγίου Παχωμίου. Σε αυτόν παρεδόθη, εξ αποκαλύψεως διά παρουσίας Αγγέλου, ο οργανωμένος μοναχισμός. Στα κοινόβια

αυτά πού ωνομάζοντο Λαύραι, είχαν κοινό ταμείο, κοινή ακολουθία και εξάρτησι από τους πνευματικούς πατέρες, υπήρχε μόνο ελευθερία και ιδιαιτερότητα στην ασκητικότητα. Είχαν ευλογία οι μοναχοί από τους πνευματικούς ηγέτες να αγωνίζονται κάθε ένας όσο μπορούσε.

Επειδή ήτο νεαρός ο Όσιος Σάββας, τον έβαλε ο Μ. Ευθύμιος μεταξύ των νέων. Είχε δε ως παιδαγωγό των νέων, ένα σεβάσμιο γέροντα, τον Αββά Θεόκτιστο. Στο πρόσωπο του νεαρού Σάββα απεδείχθη το γνήσιο της φιλοθείας. Πόσο θαυμάσιο είναι το να ξεκινά κάποιος από τα σπάργανά του, από την νεαρωτάτη ηλικία, αγαπώντας τον Θεό και αφιερώνοντας τον εαυτό του εις Αυτόν. Βλέπομε στον Άγιο Σάββα το απόλυτο της υποταγής και εξαρτήσεως και ιδιαίτερα την αγάπη και την φιλαλληλία του. Μέσα στην βιογραφία του αναφέρεται, ότι εκινδύνευσε ο ίδιος από την αγάπη προς τον πλησίον. Κάποτε ο αρτοποιός του μοναστηριού σε καιρό χειμώνας, άπλωσε τα βρεγμένα ενδύματά του στο βάθος του ζεστού φούρνου για να στεγνώσουν, διότι δεν φαινόταν καθόλου ήλιος. Εκεί τα εξέχασε. Μετά από μία ημέρα πού έλειψε το ψωμί, μερικοί Πατέρες επήραν ευλογία και άρχισαν να εργάζονται στο φούρνο. Μαζί με αυτούς ήταν και ο Άγιος Σάββας. Ο αρτοποιός επήρε είδησι από τον καπνό και ενεθυμήθη τα ρούχα του. Εταράχθη τότε και ανησύχησε και εθλίβετο, διότι η φλόγα ήταν μεγάλη και είχε αρκετά ζεσταθή ο φούρνος, και κανείς από τους μεγάλους δεν ετόλμησε να μπή μέσα διότι θα εκαίετο. Βλέποντας ο νεαρώτατος Σάββας την θλίψι του αδελφού, ώρμησε μέσα στην φλόγα, για την φιλαδελφεία πού είχε, και άρπαξε τα φορέματα χωρίς να καή ούτε αυτός, ούτε εκείνα. Ενίκησε η πυρά της πραγματικής αγάπης, την αισθητή πυρά.

Πριν όμως από αυτό το κατόρθωμα, έκανε ένα άλλο μεγαλύτερο άθλο. Παρά το νεαρό της ηλικίας του, είχε μπει στο νόημα του πνευματικού νόμου. Εγνώριζε ότι προτού γίνει μία πράξι, προηγείται η διανοητική της συγκατάθεσι. Εάν αυτή δεν προηγηθή, είναι αδύνατο να γίνη η πράξι. Κάποτε ευρίσκετο στον κήπο του μοναστηρίου και ηργάζετο. Του ήλθε η επιθυμία να φάγη ένα ωραίο μήλο. Η επιθυμία τον ωδήγησε να το κόψη. Είπε αμέσως η εύλογη πρόφασι: «Δεν είναι κακό να το φάγω αφού εργάζομαι εδώ». Το εσκούπισε και το έφερε στο στόμα του. Τότε εξύπνησε ο αθλητής - ενεθυμήθη - όπως είχε συνήθεια να ελέγχη τις πράξεις του - και εσταμάτησε και είπε: Πώς θα το φάγω τώρα αυτό; Εάν το φάγω δεν είναι λαθροφαγία; Πώς μου ξέφυγε και έφθασα σε τέτοια συγκατάθεσι; Πώς δεν το εκατάλαβα από την πρώτη προσβολή του λογισμού της επιθυμίας, πού μου είπε κόψε το και φάγε; Γιατί δεν αντέδρασα από τότε; Αυτό είναι ήττα για μένα. Δεν πρέπει να επαναληφθή, διότι αν γίνη και δεύτερη και τρίτη φορά να νικώμαι από τις ευλογοφανείς προφάσεις, εγώ δεν θα γίνω μοναχός. Και για κανόνα μήπως και εξαπατηθώ, δεν θα φάω μήλο στον αιώνα. Το έρριψε κάτω, και το επάτησε και μαζί με αυτό, επάτησε και τον δράκοντα της επιθυμίας και δεν ηττήθη από την φιλαυτία και την φιληδονία. Και όπως η παράδοσι αναφέρει, δεν έφαγε ξανά μήλο, ενθυμούμενος την μικρή αυτή υποχώρησι έναντι της επιθυμίας.

Παρ όλο το νεαρό της ηλικίας του, εμπήκε στο σωστό νόημα του τί σημαίνει

μοναχός, τί σημαίνει πνευματικός άνθρωπος, και πώς ημπορή να γίνη πνευματικός εάν ελέγχη τις προφάσεις μέσω των οποίων προσβάλλει ο λογισμός και απατά τον άνθρωπο. Διότι ποτέ η αμαρτία δεν παρουσιάζεται γυμνή, να πή στον άνθρωπο, «αμάρτησε». Τέτοιο πράγμα δεν γίνεται. Ο διάβολος είναι πονηρός. Ενεργεί σαν τον ψαρά, ο οποίος κρύβει το αγκίστρι κάτω από το δόλωμα. Το ψάρι αγνοώντας ότι είναι αγκίστρι, βλέποντας μόνο την τροφή, απατάται, το καταπίνει και έρχεται ο θάνατος. Μάς εδίδαξε με αυτό ο Μέγας φωστήρ, ότι δεν πρέπει ο μοναχός να κινείται σε πράξι, εάν προηγουμένως δεν την ελέγξη. Κάθε πρόφασι, η οποία μάς παρακινεί σε κάτι, πρέπει να ελέγχεται. Στην Παλαιά Διαθήκη, ο Ιησούς του Ναυή, όταν συνήντησε κάποιο άγνωστο τον ερώτησε «Ημέτερος εί ή των υπεναντίων;». Ακριβώς έτσι θα κάνωμε και εμείς. Όταν ο μοναχός δέχεται λογισμό, να συμπεριφερθή κατά τον ίδιο τρόπο· ημέτερος εί ή των υπεναντίων; και τότε αποκαλύπτεται. Η θα δραπετεύση αμέσως να κρυβή, ή θα εξαναγκασθή να πή ότι ξεκινά εν ονόματι αυτού του πάθους, ή εκείνης της επιθυμίας.

Ευρίσκομε και δεύτερο παράδειγμα ακριβείας του ελέγχου των λογισμών. Κάποτε περιπατούσε με ένα μαθητή του στον δρόμο από την Ιεριχώ προς τον Ιορδάνη. Ο Άγιος τον παρακολουθούσε για να ιδή σε ποιό επίπεδο ευρίσκεται της φυλακής των αισθήσεων.

Στον δρόμο συνήντησαν μια ομάδα κοσμικών, μεταξύ των οποίων ήτο και μία νέα γυναίκα. Ο νέος μοναχός κοίταζε με περιέργεια. Τότε για να τον ελέγξη και να τον αναγκάση να πή την αλήθεια – διότι πολλές φορές από εντροπή κρύβει κανείς την αλήθεια και λέγει ψέμματα – έκανε το εξής μεθόδευμα. Του είπε: Ποιά είναι αυτή η νέα κόρη, πού πέρασε και είναι μονόφθαλμη; Και ο αδελφός του είπε: Όχι, Γέροντα, έχει και τα δυο της μάτια... Ο Γέροντας απάντησε: Απατήθηκες, παιδί μου, μονόφθαλμη είναι. Εκείνος τον διαβεβαίωσε ότι γνωρίζει πολύ καλά, ότι όχι μόνο δεν είναι μονόφθαλμη αλλά αντίθετα ότι έχει και τα δυο της μάτια. Και είπε ο Γέροντας: Από πού το γνωρίζεις τόσο καλά; Και αυτός απεκρίθη: Εγώ Γέροντα, την πρόσεξα καλά και το είδα. Τότε ο Γέροντας του είπε: Και πού έβαλες μέσα σου το παράγγελμα πού λέγει να μην αφήσης το βλέμμα σου να την περιεργασθή, και να μην συναρπασθούν τα μάτια σου; Όστε λοιπόν, η έγνοια σου είναι να κοιτάς και να περιγράφης τα πρόσωπα και ιδίως των γυναικών; Αλλη φορά μαζί μου δεν θα έλθης, μέχρι να μάθης να συστέλλης τις αισθήσεις σου. Και τον έστειλε στο Καστέλλιο. Αυτό ήταν ένα άλλο μοναστήρι πού το είχαν για σωφρονιστήριο των μοναχών, μέχρις ότου μάθουν να μαζεύουν την γλώσσα τους, να μαζεύουν τα μάτια τους και ό,τι άλλο, είναι και λέγεται περιέργεια και απροσεξία.

Βλέπετε πόση προσοχή είχαν οι Πατέρες σε αυτά; Από αυτά εξαρτάται η προκοπή ή η πτώσι. Όπως δεν γίνεται κάποια πράξι αν δεν προηγηθή νόημα, δεν υπάρχει και

μεγάλη πτώσι αν δεν προηγηθή μικρή. Αν αρχίση ο άνθρωπος να μην κρατάη το στόμα του και συνεχώς ομιλή, ύστερα ξεκινά να λέγη αστεία και μετά αρχίζει να αντιλέγη, δήθεν από μία καλή πρόφασι. Τότε σκληρύνεται και επικρατεί ο θυμός, οπότε αρχίζουν τα πείσματα, οι έριδες και οι συγκρούσεις.

Απομένει σε μάς να στρέψωμε την προσοχή μας σε αυτά τα οποία οι Πατέρες μας, με τόση ακρίβεια μάς παρέδωσαν. Στην μονή του Αγίου Σάββα, ετέθησαν τα θεμέλια όχι μόνο της μοναστικής ζωής και ιδέας, αλλά ολοκλήρου της εκκλησιαστικής παραδόσεως. Το τυπικό και τελετουργικό της Εκκλησίας, ξεκινά από αυτή την μονή. Σε αυτή ασκήθηκε και ετελειοποιήθη ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, ο οποίος εδημιούργησε την Οκτώηχο, τα μέλη και τους ύμνους της Εκκλησίας μας. Σε αυτή ήκμασε ο Άγιος Κοσμάς, Επίσκοπος Μαΐουμά, αυτός ο μεγάλος μελωδός. Σε αυτή έζησαν οι κατά σάρκα αδελφοί Άγιοι, Θεοφάνης και Θεόδωρος οι Γραπτοί. Από αυτή την μονή μετεφέρθη η παράδοσι και το τυπικό στην Κωνσταντινούπολι και το ετελειοποίησαν οι Στουδίται μοναχοί. Αυτό κατέχει σήμερα το Άγιο Όρος, όπως το μετέφερε ο Άγιος Αθανάσιος, ο ιδρυτής της Μεγίστης Λαύρας.

Αυτά ήθελα να σάς υπενθυμίσω και έτσι όλοι μας με προθυμία, να παρακαλέσωμε τον Όσιο Πατέρα μας Σάββα, με τις πρεσβείες και την παρρησία πού έχει, να μάς ενίσχυση και να μεταφέρη μέσα μας το Πατερικό πνεύμα. Πνεύμα αυταπαρνήσεως, πνεύμα ακριβείας, πνεύμα εσωστρεφείας και φόβου Θεού. Ας επικαλεσθούμε τις ευχές του Μεγάλου αυτού φωστήρος, για να επιτύχωμε και εμείς ανάλογα με το προορισμό μας. Αμήν.

Πηγή: Γέροντος Ιωσήφ, Αθωνικά μηνύματα, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά, Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 1999.